

6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE ÇATIŞMA ÇÖZME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

THE STUDY OF SOME OF THE CHANGES OCCORDING TO SOLVING THE CONFLICT OF FIRST YEAR SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Dr. Serkan MUTLUOĞLU
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, KKTC
palamut.palamut@hotmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışlarını bazı değişkenler açısından incelemektir. GİRNE'deki ortaöğretim 6. sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma evreni olarak seçilmiştir. Seçkisiz ve tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen %44,8'i (n=56) kız ve %55,2'si (n=69) erkek olmak üzere toplam 125 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak Koruklu (1998) tarafından geliştirilen, saldırganlık boyutunun Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,64 ve problem çözme boyutunun Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,66 olan Çatışma Çözme Davranışlarını Belirleme Ölçeği (ÇÇDBÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde araştırmanın amaçları doğrultusunda aritmetik ortalama, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Kruskal-Wallis hesaplanmıştır. Bu araştırmada önem düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Araştırmanın sonucunda 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı saldırganlık puanları cinsiyete, kitap okuma ve bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre anlamlı farklılık gösterirken, tv izleme ve oyun oynama sürelerine göre anlamlı farklılık göstermediği; problem çözme puanları ise cinsiyete ve kitap okuma süresine göre anlamlı farklılık gösterirken, tv izleme, oyun oynama ve bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Çatışma, Çatışma Çözme Davranışı, 6.sınıf öğrencileri

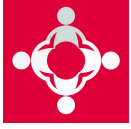
ABSTRACT

The importance of this research is to study some of the changes of solving the conflict of first year secondary school students. GİRNE's first year secondary school students was chosen as the Project region. The examples of simple random sampling and scale methods showed a 44,8%(n=56) girls and 55,2%(n=69) boys which meant that a total of a 125 students were included in the research. The cronbach alpha source used by Koruklu(1998) to develop aggressive scales 0,64 and a problem solving cronbach scale 0,66 to Determine The behaviour Of Determination Conflicts Scales(DTBODCS) was used. The importance of the analysis of the source was to arithmetize the average T-test and the one way varyance analysis (ANOVA) and Krukul-Wallis calculation. The impotance level of this research is 0,05. As a result the conflict resoluion behavior aggression scores of first year students in secondary schools depend on gender , the family in which the student lives with , the duration of reading and the amount of time in which a child spends on the computer showed significant differances whilst the duration of watching TV and playing outdoor games didn't show any signifigant differances ; whilst the problem solving points depended on the gender and duration of reading of a student showing important differances , outdoor games , watchig TV and the duration of time spent on the computer did not show any important differances.

Key words: Conflict, conflict resolution behaviour , first year secondary school students

GİRİŞ

Son zamanlarda okullarda öğretmenleri, velileri ve okul idaresini en çok meşgul eden konulardan biri de yaşanan çatışmalardır. Çatışma, iki ya da daha fazla kişinin isteklerinin birbiriyle uyuşmaması sonucunda ortaya çıkan anlaşmazlıktır (Mourer, 1991). Çatışma en az iki taraf arasında, değer, fikir, inanç, ilgi, algı, kültürel faktörler, sosyal roller, ihtiyaçlar, iletişim becerileri yönünden farklılıklar olduğu durumlarda yaşanabilen, gerilim, engellenme, rekabet, değişiklik ve müdahaleler sonucunda yaşanan durumlardır (Kavalcı, 2001). İnsanın olduğu her yerde, bir başka deyişle toplumsal etkileşimin olduğu her yerde doğal olarak çatışma ortaya çıkmaktadır (Açıkgöz, 1996). Çatışma çözme, tarafların başarılı bir sonuç elde edilinceye dek aynı fikirde olmadıkları, konu ya da durum üzerinde çalışma süreci olarak tanımlanmaktadır (Sweeney ve Carruthers, 2006). Önceleri kişilerarası çatışmalar yıkıcı olarak ele alınırken daha sonra bu duruma olumlu bir bakış açısı oluşmuştur. Çünkü

çatışmalar taraflar arasında güç dengesini sürdürme, probleme yaratıcı çözüm yolu bulma gibi bazı olanaklar sağlar (McFarland, 1992).

Çatışma çözme davranışları, bireylerin yaşadıkları çatışmaları çözmek için gösterdikleri tepkilerdir. Bunlar genellikle kaçma, saldırganlık (kavga etme) ve işbirliği (problem çözme) şeklinde üçe ayrılmaktadır (Öner, 2000). Araştırmacılar, öğrencilerin okul ortamında; sınıfta, bahçede, serviste, derste ya da oyun oynarken çatışmaya girebildiklerini ve bu çatışmaları genellikle sözel ya da fiziksel saldırıda bulunarak çözmeye çalıştıklarını belirtmektedirler (Johnson ve Johnson, 1995; Johnson ve Johnson, 2000; Bemak ve Keys, 2000). Çatışma durumunda tarafların, fiziksel ya da sözel saldırıda bulunma gibi olumsuz çatışma çözme yollarını kullanmaları çatışmanın sonuçlarının, her iki taraf için de yıkıcı olmasına neden olmaktadır. Oysa ki çatışmalar yapıcı bir biçimde sonuçlandığında, çatışma yaşayan kişiler olumlu bir değişim ve gelişim yaşayabilmektedir (Johnson ve Johnson, 2000). Öğrencilerin, çatışma yaşadıklarında şiddette bulunmayı etkili bir yöntem olarak görmeleri ve kendilerince etkili buldukları bu yöntemi uygulamaları; onların akranlarıyla ve öğretmenleriyle ilişkilerini bozmakta ve eğitim yaşamlarında verimli olamamalarına neden olmaktadır (Taştan, 2006).

Öğrencilerin çatışmalara gösterdikleri tepkileri inceleyen çalışmalar, öğrencilerin bir çatışma durumunda, problem çözme ve uzlaşma-işbirliği yöntemlerinden daha çok, öğretmenden yardım isteme, kavga etme ya da kaçma davranışlarında bulduklarını göstermiştir (Haar ve Krahe, 1999; Stevens, 2003). Çatışma insanın olduğu her yerde vardır. Çatışmadan kaçınamayız. Çatışma ne olumlu ne de olumsuz bir durumdur. Çatışmaları çözme için tercih edilen stratejiler sonucun yapıcı veya yıkıcı olmasına yol açmaktadır. Çatışmaların yıkıcı bir şekilde sonuçlanması öğrencilerin güvenli bir ortamdan yoksun bir şekilde eğitim almasına ve okul başarısının düşmesine yol açmaktadır. Bu araştırmanın sonuçları, 6. sınıf öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çatışma çözme davranışlarının benzerlik ve farklılıklarının belirlenmesini sağlayarak bu alanda yapılacak olan geliştirme çalışmalarına kaynaklık edeceği düşünülmektedir

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışlarını bazı değişkenler açısından incelemektir.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışları bu araştırma kapsamında incelenen değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır:

Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı saldırganlık alt ölçeği puanları;

1. cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. ders harici günde kitap okuma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. günde tv izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. günde dışarıda oyun oynama süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı problem çözme alt ölçeği puanları;

6. cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. ders harici günde kitap okuma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. günde tv izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?
9. günde dışarıda oyun oynama süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

10.günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeline uygundur. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2006; McMillan, Schumacher, 1993).

Evren ve Örneklem

Girne'deki ortaöğretim 6. sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma evreni olarak seçilmiştir.. Seçkisiz ve tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen %44,8'i (n=56) kız ve %55,2'si (n=69) erkek olmak üzere toplam 125 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çatışma Çözme Davranışını Belirleme Ölçeği (ÇÇDBÖ): Koruklu (1998) tarafından geliştirilen ölçek 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışlarını belirlemeye yöneliktir. Çatışma Çözme Davranışını Belirleme Ölçeği 24 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçek çatışma çözme davranışlarını iki boyutta değerlendirmektedir. Bu boyutlar saldırganlık ve problem çözmedir. Puanlama 1-"hiç uygun değil", 2-"biraz uygun", 3-"uygun", 4-"çoğunlukla uygun", 5-"çok uygun" biçiminde yapılmıştır. Çatışma Çözme Davranışını Belirleme Ölçeği'nde yer alan saldırganlık boyutu için 0,64 ve problem çözme boyutu için 0,85 güvenirlik katsayıları elde edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları saldırganlık için 0,85, problem çözme için ise 0,83'tür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde araştırmanın amaçları doğrultusunda aritmetik ortalama, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Kruskal-Wallis hesaplanmıştır. Bu araştırmada önem düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi "Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranış saldırganlık alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?" şeklinde ifade edilmiştir. Cinsiyete göre saldırganlık alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 1'de görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda 6.sınıf öğrencilerinin saldırganlık alt ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($t_{(123)}=5,182$ $p>0,05$). Ortaöğretim 6. sınıf erkek öğrencilerinin saldırganlık alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=34,072$), kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=23,714$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranış Saldırganlık Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

		n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Cinsiyet	Kız	56	23,714	10,266	123	5,182	0,001
	Erkek	69	34,072	11,755			

Araştırmanın ikinci alt problemi “ Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı saldırganlık alt ölçeği puanları kitap okuma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin ders harici günde kitap okuma süresine göre saldırganlık alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 2’de görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin kitap okuma süresine göre saldırganlık alt ölçeği puanları anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır.

Öğrencilerin saldırganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olan grupları belirleyebilmek amacıyla verilere LSD anlamlılık testi uygulanmıştır. LSD anlamlılık testi sonucunda anlamlı farkın hiç kitap okumayanlarla kitap okuyan gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Hiç kitap okumayanların saldırganlık puanları günde farklı sürelerde kitap okuyan gruplardan daha yüksektir.

Tablo 2. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Saldırganlık Alt Ölçeği Puanlarının Günde Ders Harici Kitap Okuma Süresine Göre F-Testi Sonucu

		n	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Kitap okuma süresi	Hiç okumuyor (a)	20	37,3000	10,75125	3	3,981	0,010	a-b* a-c* a-c* a-d*
	1 saatten az (b)	42	29,2143	11,98685	121			
	1-2 saat kadar (c)	36	26,1389	9,91147	124			
	2 saatten fazla (d)	27	28,3333	14,30707				

Lehte fark*

Araştırmanın üçüncü alt problemi “ Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı saldırganlık alt ölçeği puanları günde tv izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin günde tv izleme sürelerine göre saldırganlık alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Tablo 3’te görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin günde tv izleme sürelerine göre saldırganlık alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Saldırganlık Alt Ölçeği Puanlarının Günde Tv İzleme Süresine Göre F-Testi Sonucu

		n	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
T V izleme süresi	Hiç izlemiyor(a)	5	32,400	14,656	3 121 124	0,848	0,470	-
	1 saatten az izliyor (b)	26	26,538	10,343				
	1-2 saat kadar izliyor (c)	58	29,344	13,232				
	2 saatten fazla izliyor (d)	36	31,250	11,482				

Araştırmanın dördüncü alt problemi “ Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı saldırganlık alt ölçeği puanları günde dışarıda oyun oynama süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin günde dışarıda oyun oynama sürelerine göre saldırganlık alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 4’te görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin günde dışarıda oyun oynama süresine göre saldırganlık alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Saldırganlık Alt Ölçeği Puanlarının Günde Oyun Oynama Süresine Göre F-Testi Sonucu

		n	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Oyun oynama süresi	Hiç oynamıyor	13	29,076	17,036	3 121 124	1,912	0,131	-
	1 saatten az oynuyor(b)	40	26,375	11,623				
	1-2 saat kadar oynuyor (c)	46	29,826	11,742				
	2 saatten fazla oynuyor (d)	26	33,615	10,423				

Araştırmanın beşinci alt problemi “Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı saldırganlık alt ölçeği puanları günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre saldırganlık alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 5’te görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre saldırganlık alt ölçeği puanları anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır.

Öğrencilerin saldırganlık puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olan grupları belirleyebilmek amacıyla verilere LSD anlamlılık testi uygulanmıştır. LSD anlamlılık testi sonucunda anlamlı farkın 2 saatten fazla bilgisayar başında zaman geçirenlerle diğer gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. Günde 2 saatten fazla bilgisayar başında zaman geçirenlerin saldırganlık puanları daha az zaman geçirenlerden ve hiç kullanmayanlardan daha yüksektir.

Tablo 5. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Saldırganlık Alt Ölçeği Puanlarının Günde Bilgisayar Başında Zaman Geçirme Süresine Göre F-Testi Sonucu

		n	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Bilgisayar başında zaman geçirme süresi	Hiç (a)	20	26,900	10,784	3 121 124	2,829	0,041	d-a* d-b* d-c*
	1 saatten az (b)	40	28,125	13,210				
	1-2 saat kadar (c)	42	28,333	11,340				
	2 saatten fazla (d)	23	35,913	11,692				

Lehte fark*

Araştırmanın altıncı alt problemi “Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı problem çözme alt ölçeği puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Cinsiyete göre problem çözme alt ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 6’da görüldüğü gibi yapılan t-testi sonucunda 6.sınıf öğrencilerinin problem çözme alt ölçeği puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($t_{(123)}=2,249$ $p<0,05$). Ortaöğretim 6. sınıf kız öğrencilerinin problem çözme alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=49,017$), erkek öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=45,362$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Problem Çözme Alt Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

		n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Cinsiyet	Kız	56	49,017	7,779	123	2,249	0,026
	Erkek	69	45,362	9,936			

Araştırmanın yedinci alt problemi “ Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı problem çözme alt ölçeği puanları kitap okuma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin ders dışı günde kitap okuma süresine göre problem çözme alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 7’de görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin kitap okuma süresine göre problem çözme alt ölçeği puanları anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır.

Öğrencilerin problem çözme puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olan grupları belirleyebilmek amacıyla verilere LSD anlamlılık testi uygulanmıştır. LSD anlamlılık testi sonucunda anlamlı farkın hiç kitap okumayan ve 1 saatten az okuyanlar ile 1-2 saat okuyanlar ve 2 saatten fazla kitap okuyan gruplar arasında olduğu belirlenmiştir. 1-2 saat ve 2 saatten fazla kitap okuyanların problem çözme becerileri hiç okumayan ve 1 saatten az okuyulardan daha yüksektir.

Tablo 7. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Problem Çözme Alt Ölçeği Puanlarının Günde Ders Harici Kitap Okuma Süresine Göre F-Testi Sonucu

		n	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark	
Kitap okuma süresi	Hiç okumuyor (a)	20	41,150	7,379	3	6,871	0,001	a-c*	
	1 saatten az (b)	42	44,976	11,362				121	a-d*
	1-2 saat kadar (c)	36	50,666	6,436				124	b-c*
	2 saatten fazla (d)	27	49,592	6,669				b-d*	

Lehte fark*

Araştırmanın sekizinci alt problemi “ Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı problem çözme alt ölçeği puanları günde tv izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin problem çözme becerilerinin günde tv izleme süresine göre annelerinin eğitim durumlarına göre problem çözme alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Tablo 8’de görüldüğü gibi yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda öğrencilerin günde tv izleme süresine göre problem çözme alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 8. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Problem Çözme Alt Ölçeği Puanlarının Günde Tv İzleme Süresine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonucu

Günde tv izleme süresi	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Hiç izlemiyor	5	92,20	3	6,493	0,090	-
1 saatten az	26	63,73				

1-2 saat kadar	58	66,34				
2 saatten fazla	36	53,03				

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “ Ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı problem çözme alt ölçeği puanları günde dışarıda oyun oynama süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin günde dışarıda oyun oynama sürelerine göre problem çözme alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tablo 9’da görüldüğü gibi yapılan (ANOVA) testi sonucunda öğrencilerin günde dışarıda oyun oynama süresine göre problem çözme alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 9. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Problem Çözme Alt Ölçeği Puanlarının Günde Oyun Oynama Süresine Göre F-Testi Sonucu

		n	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Anlamlı Fark
Oyun oynama süresi	Hiç oynamıyor	13	44,307	11,564	3 121 124	1,015	0,388	-
	1 saatten az oynuyor(b)	40	48,300	8,410				
	1-2 saat kadar oynuyor (c)	46	47,608	8,734				
	2 saatten fazla oynuyor (d)	26	45,269	9,804				

Öğrencilerin problem çözme becerilerinin günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre annelerinin eğitim durumlarına göre problem çözme alt ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Tablo 10’da görüldüğü gibi yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda öğrencilerin günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre problem çözme alt ölçeği puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 10. Ortaöğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışı Problem Çözme Alt Ölçeği Puanlarının Günde Bilgisayar Başında Zaman Geçirme Süresine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonucu

Bilgisayar başında zaman geçirme süresi	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Hiç	20	70,03	3	3,423	0,331	-
1 saatten az	40	65,36				
1-2 saat kadar	42	63,90				
2 saatten fazla	23	51,13				

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın sonucunda ortaöğretim 6. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme davranışı saldırganlık ve problem çözme alt ölçeği puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkeklerin saldırganlık düzeyleri kızlardan daha yüksek iken kızların problem çözme puanları erkeklerden daha yüksektir. Efilti (2006), Yaşankul (2007), Rehber (2007), Öz (2007), Kılıçaslan (2009) yaptıkları araştırmada da saldırganlığın cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Buna karşın Karataş (2005) ve Ağlamaz (2006) saldırganlığın cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Problem çözme bakımından Filiz (2009) cinsiyete göre anlamlı farklılık bulurken, Şahin (1999) fark olmadığını saptamıştır. İlgili literatür incelendiğinde araştırmanın cinsiyete göre saldırganlık ve problem çözme sonucunu hem destekleyen hem de desteklemeyen sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

6.sınıf öğrencilerinin saldırganlık puanları hiç kitap okumayanlarla, farklı süreler kitap okuyanlar arasında anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Öğrencilerin günde tv izleme sürelerine göre saldırganlık puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yavuz (2007) ise yaptığı araştırmada öğrencilerin saldırganlık puanlarının tv izleme sürelerine göre anlamlı olarak farklılaştığını saptamıştır.

Öğrencilerin günde dışarıda oyun oynama sürelerine göre saldırganlık puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin bilgisayar başında zaman geçirme sürelerine göre saldırganlık puanları anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Günde 2 saatten fazla bilgisayar başında zaman geçirenlerin saldırganlık puanları 1 saatten az ve hiç bilgisayar kullanmayanlardan daha yüksek bulunmuştur. Bilgin (2005) yaptığı çalışmada bu sonucu destekler nitelikte bulgulara ulaşmıştır.

Öğrencilerin problem çözme puanları gün içinde ders dışında kitap okuma sürelerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. 1-2 saat ve 2 saatten fazla kitap okuyanların problem çözme puanları hiç okumayan ve 1 saatten az okuyanlardan daha yüksektir.

Öğrencilerin günde tv izleme sürelerine göre problem çözme puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin günde dışarıda oyun oynama sürelerine göre problem çözme puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

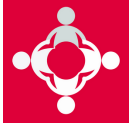
Öğrencilerin günde bilgisayar başında zaman geçirme süresine göre problem çözme puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda şu önerilerde bulunabilir:

Erkek öğrencilerinin saldırganlıklarının daha yüksek olmasının nedenleriyle ilgili nitel araştırmalar yapılabilir. Farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin saldırganlık ve problem çözme becerisini inceleyen yordama araştırmaları yapılabilir. Öğrencilerin bilgisayar kullanma amaçlarına ve izledikleri programlara göre saldırganlık ve problem çözme becerisini inceleyen araştırmalar yapılabilir.

KKTC’de diğer ilçelerde de öğrencilerin saldırganlık ve problem çözme eğilimlerini karşılaştıran araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- ..Açıkgöz, K. (1996). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Ağlamaz, T. (2006). Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Puanlarının Kendini Açma Davranışı, Okul Türü, Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Anne-Baba Öğrenim Düzeyi ve Ailenin Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Bemak, F. ve Keys, S. (2000). Violent and aggressive youth. Intervention and prevention strategies for changing times. California: Corwin Pres, Inc. A Sage Publications Company.
- Efiltili, E. (2006). Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Saldırganlık, Denetim Odağı ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Filiz, A. (2009). Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Empatik Eğilimleri ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yedi Tepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Haar, B.F. ve Krahe, B. (1999). Strategies For Resolving Interpersonal Conflict In Adolescence A German-Indonesian Comparison. *Journal Of Cross-Cultural Psychology*, 30 (6), 667-683.
- Jonson, D.W. ve Jonson, F.T. (2000). *Joining together: Group theory and group skills* (7. Edition). Boston: Allyn ve Bacon, A Pearson Education Company. Allyn ve Bacon, A Pearson Education Company.
- Jonson, D.W. ve Jonson, R.T. (1995). Reducing school violence through conflict resolution. Virginia: Association For Supervision and Curriculum Development.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, Z. B. (2005). Anne Baba Saldırganlığı İle Lise Öğrencilerinin Saldırganlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 317, s.30-39.
- Kavalcı, Z. (2001). Çatışma Çözme Eğitimi Programının Üniversite Öğrencilerinin Çatışma Çözme Biçimleri Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Kılıçarslan, S. (2009). İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları İle Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Koruklu, N. (1998). Arabuluculuk Eğitiminin İlköğretim Düzeyindeki Bir Grup Öğrencinin Çatışma Çözme Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- McFarland, W.P. (1992). Counselors teaching peaceful conflict resolution, *Journal of Counseling and Development*, 71(1), 18-22.
- McMillan, J.H.; Schmacher, S. (1993). *Research Education A Conceptual Introduction* (3 th Ed.). New York, NY: Harper Collins College Publishers
- Mourer, R.E. (1991). “Managing Conflict: Tactics For School Administrators.” Boston: Allyn & Bacon. [http:// www.elsevier.com](http://www.elsevier.com)
- Öner, U. (2000). Çatışma Çözme ve Arabuluculuk Eğitimi. İlköğretimde Rehberlik. (Editör: Yıldız Kuzgun) (2. Baskı). (198-237). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öz, S. E. (2007). İlköğretim 1. Kademe 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Rehber, E. (2007). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Şahin, Z. (1999). Çocukların Psiko-Sosyal Temelli Problem Çözme Becerisinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Sweeney, N. ve Carruthers, W.L. (1996). Conflict resolution: History, theory, and educational application. *The school Counselor*, 43; 326-344.

Stevens, R. (2003). Conflict Resolution And Peer Mediation: Underlying Values. *Encounter*, 16 (2), 52-56

Taştan, N. (2006). Çatışma Çözme Eğitimi ve Akran Arabuluculuğu. Ankara: Nobel Yayın

Yaşankul, N. (2007). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Eğilimleri İle Eğitim Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul

Yavuz, Ş. (2007). Son Çocukluk Dönemi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Extended Abstrat

The things that occupy teachers at schools, parents and school administrators lately are the experienced conflicts. A conflict is two or more people demands resulting by disagreeing with each other (Mourer, 1991). A conflict between at least two parties are conditions that have value, ideas, beliefs, attention, perception, cultural factors, social roles, needs in terms of communication skills where differences may occur such as attention, competition, change and interventions that are experienced (Kavalcı, 2001). Everywhere where there are humans, conflict arises when there is social interaction (Açıkgöz, 1996). Conflict resolution behaviours are reactions that resolve conflicts experienced by individuals. These are usually divided into three aggression (fighting), problem solving and escaping (Ömer, 2000). Researchers found that students in the environment of the school; in the classroom, playground, on the school bus, during lesson or whilst playing games could come into conflict and these conflicts are usually verbal or physical assault stated researchers whilst trying to solve the conflict resolutions. (Johnson and Johnson, 1995; Johnson and Johnson, 2000; Bemak and Keys, 2000). The parties in the event of conflict, such as in the presence of physical assault or verbal attack, when usage of negative conflict resolutions is caused to be destructive to both sides as a result of the conflict. Whereas when the conflict resulted in a constructive manner, people living in conflict can have a positive change and development (Johnson and Johnson, 2000). Students see violence as an effective method when they experience conflict and they practice this so called method of their own, finding the method effective; it spoils their relationships with their peers and their teachers and causes them to be unproductive in their educational life (Taştan, 2006). Everywhere there is conflict there are people. We cannot avoid conflict. Conflict is neither a positive nor a negative situation. The preferred ways to solve the conflict leads to constructive or destructive results. The result of a devastating conflict leads to a lack of students receiving education in a safe environment and leads to the decrease in school performance. The aim of the 6 grade students is to research the conflict resolution behaviour in variable perspectives. The research problem statement "Is there a significant difference according to the variables examined in this research secondary school sixth grade students conflict resolution behaviour?". This research is suitable for the scanning method. This research is a study carried out by scanning methods. The screening method aims to present a condition as it is by researching it in the past or the present. Girne's first year secondary school students was chosen as the Project region. The examples of simple random sampling and scale methods showed a 44,8% (n=56) girls and 55,2% (n=69) boys which meant that a total of 125 students were included in the research. The cronbach alpha source used by Koruklu (1998) to develop aggressive scales 0,64 and a problem solving cronbach scale 0,66 to Determine The behaviour of Determination Conflicts Scales (DTBODCS) was used. The importance of the analysis of the source was to arithmetize the average T-test and the one way variance analysis (ANOVA) and Kruskal-Wallis calculation. The importance level of this research is 0,05. At the end of the research, 6 grade secondary school students conflict resolutions showed aggression and the problem solving subscale scores indicate significant differences by gender. The male gender showed higher aggression than girls and problem solving scores of girls is

higher than boys. Efiti(2006), Yaşankul(2007), Rehber(2007), Öz(2007), Kılçaslan(2009) in their studies based on gender aggression differ significantly. Where as Karataş(2005) and Ağlamaz(2006) concluded that aggression did not differ in gender. In terms of problem solving Filiz(2009) while finding significant differences by gender in terms of problem solving, Şahin(1999) has determined that there is no difference. When examining the literature, when analyzed by gender research the result of aggression and problem solving concludes that both are supported and aren't supported when analyzed. Sixth grade students in secondary schools indicate the scores of aggression to be on different time points with those who do not read. It Shows a significant difference between those who read books and those who do not. According to students' daily TV viewing aggression scores significant differences were found. Yavuz(2007) found in his research that students aggression scores significantly differentiated according to tv viewing time. According to the time of playing games outside Daily did not differ in the aggression scores. According to the amount of time students spend time on the computer differ significantly in the aggression scores. Spending more than two hours a day on the computer significantly differ the aggression scores while spending only 1 hour or less on the computer a day had lower aggression scores than the latter. Bilgin(2005) in his study supports this. Students problem solving scores differed significantly according to Daily reading outside the class. The problem solving scores were higher of those students who read one or two hours or more a day than those students who read one hour or less a day. According students' daily TV viewing time there were no significant differences in problem solving scores. According to the students while playing outside during the day there was no significant difference in problem solving scores. According to the amount of time spent Daily on the computer there was no significant difference in the problem solving scores.